

שָׁדֵךְ הַקָּדוֹד לְלוֹם ב"ה חֶטְבָּן:

שְׁפַרְתָּן כְּקָאָטָן פְּטוֹרְגָּרְיָן חַיְזָהָן:

ד וְדֻעַ: שיאשת בסילות הזאת, שהזאת כללות הרע של שבעים לשון, אי אפשר להם לנתק מਆשח חכמה, מלשון הקדש הביל, אלא עליידי בחינת עץ הדעת טוב ורע, שעליידי הוא מפתחה את הלשון הקדש ומטייל בה זהמא. עץ הדעת, שישי בו שנייה בחות שנון טוב ורע, הוא אמצאי בין לשון הקדש, שהזוא אשח חכמה, שבלו טוב, ובין לשון של שבעין עממיין, שבלו רע:

וְעֵץ הדעת טוב ורע זה לשון תרגום, שהזוא אמצאי בין לשון הקדש ובין לשון של שבעין עממיין. לשון עממיין, בשרוצים לינק מלשון הקדש, אי אפשר להם לנתק מפנו אלא עליידי לשון תרגום. לשון תרגום הזוא בחינת "אשח משכלה" (משלוי י"ט), בחינת משכילה עליידי תרגמן (פסחים קי"ז), כי לשון תרגום יש בו טוב ורע - לפעמים הוא בחינת משכילה, ולפעמים הוא בחינת משכלה. ואשת בסילות הזאת היא מפתחה את האשח חכמה עליידי אשח משכלה, כי עקר תגברת הקלהפה איןו אלא עליידי לשון תרגום, בבחינת (דברים כ"ז): "ארמי אבד אבי", ובבחינת (במדבר כ"ג): "מן ארם יגנוי בלך", שהוא לשון תרגום, שהוא לשון ארמי, שדרך שם מtauוררים לינק מהקדשה.

וְעָקָר בchniga ושלמות של לשון הקדש איןו אלא עליידי שמקבילין הרע של התרגום ומעליהם את הטוב שבתרגומים ללשון הקדש, שעליידי זה גשלם לשון הקדש. ולבן הארץ, שהוא ארמי אבד אבי הביל, רצה לנתק מהקדשה עליידי התרגום, ועל בן קרא לו "יגר שחדותא" (בראשית לא'); ויעקב היה

זֶקְןָ נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר

אֵלֶיךָ תִּתְנוּ פְּזֹהַרְתָּת אַצְעָלָם
בְּלֹא יַעֲבֹר צְדָקָה שְׁדָךְ אַחֲרֵי רַבְנָא עַזְהָא תִּזְקֹזֵז לְפָלָא

תְּנוּ זֶקְןָ נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר יָצָא לְאָרוֹעַ עַזְהָא תִּיקְוֹן הַמִּידּוֹת

מעלה את התרגומים ללשון הקדש, ועל כן קרא לו "галעד" בלשון הקדש.

וזה (שם ב): "זִיפְלָה ה' אֱלֹקִים תְּרִידֶמֶת" – מספר תרגום במודבא (עיין לק"ת להאריז"ל פ' ואთחנן), כי עליידי התרגומים עקר בategoria של לשון הקדש. עליידי שפיעליין את הטוב שבתרגומים ללשון הקדש ומפילין הרע שבו, נופلين כל השבעים ללשון, בבחינת לשון נופל על לשוני. זהה: "זִיפְלָה" – נוטריקון: פיה ליהם ולא ידברו, (תהלים קטו קלה) כי עליידי בבחינת תרידמה, שהוא בבחינת לשון תרגום, שעליידי שפיעליין עקר בategoria של חזה, שהוא בבחינת לשון הקדש, עליידי שפיעליין הטוב שבו ומפילין הרע שבו בג"ל, עליידי זה נופلين כל השבעים ללשון, בבחינת "פה להם ולא ידברו" – ראייני תבות זיפל וכוי בג"ל.

যোস্ত, עליידי שהיה לו שלמות לשון הקדש, עליידי זה היה יכול לפרש חלמין, כי עקר החלום הוא בשנה, הינו בתרידמה; ושלמות לשון הקדש הוא עליידי תרידמה, שהוא בבחינת תרגום בג"ל, ועל כן יוסט, שזכה שלמות לשון הקדש, שעקר שלמותו עליידי תרידמה בג"ל, על כן היה יודע לפרש חלמין שבתרידמה וכי זהה לברר את בבחינת לשון התרגומים, את בבחינת התרידמה, דהינו להעלות הטוב שבו לשון הקדש ולהפיל הרע שבו, שזו בבחינת שלמות לשון הקדש עליידי לשון תרגום בג"ל, ועל כן היה יודע לפתר החלום שבשנה ותרידמה שהוא בבחינת תרגום, כי היה יודע לברר הטוב והאמת שיש בחחלום, שהוא בבחינת תרידמה, בבחינת תרגום, כי הוא זהה לברר את לשון תרגום, שזו עקר בבחינת שלמות לשון הקדש עליידי התרגום שזכה זה בג"ל:

ה זוֹהַ בְּחִינַת מִקְרָה לִילָה (דברים כג). שְׂהִרּוֹת סְעָרָה, הִינּוּ הַרוֹתָ
שְׁטוֹתָת, הִינּוּ הַשְׁבָעִים לְשׁוֹן, עֹזֶלֶת עַל-יִדִי תַּرְגּוּם, עַל-יִדִי
תַּרְדִּמָה, עַל-יִדִי שְׁנָה, וַיּוֹגֶק מַלְשָׁן הַקָּדֵשׁ, מְרוֹתָה הַקָּדֵשׁ, מְבָרִית
קָדֵשׁ. כִּי מַיְשִׁישׁ לֹז שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, מִקְרָרָ אֶת חִמְימֹתוֹ
בְּלִשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ט) "חַם לְבֵי בְּקָרְבֵי וּכְוֹ", דָבָרְתִּי
בְּלִשׁוֹנִי", שִׁמְקָרֵר חִמְימֹתוֹ בְּדָבָר שֶׁל לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, בְּבְחִינַת:
"זֹאת הַפָּעָם עָצָם מַעֲצָמִי", 'מִבָּאוֹן שְׁגַתְקָרְבָּה דָעַתָּ בְּחִזְחָה' (יבמות
ס"ג). אָבָל מַיְשִׁיאֵין לֹז שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, אָזִי הַרוֹתָה סְעָרָה מִקְרָרָ
אוֹתָו בְּמִקְרָה-לִילָה בְּשְׁנָה, בְּבְחִינַת (דברים כ"ה) "אָשָׁר קָרָה בְּדָרְךָ",
לְשׁוֹן קָרִירּוֹת; 'בְּדָרְךָ' הוּא בְּחִינַת (משלי ל): "כִּי דָרְךָ אָשָׁה
מִגְאָפָת", שְׂהִרּוֹת סְעָרָה הַוְלָד דָרְךָ הַתַּרְגּוּם, שַׁהֲוָא בְּחִינַת נְגַהָת,
וַיּוֹגֶק מִן הַחַשְׁמָלָה הַגְּלָל.

וְאָלִישָׁע הִיה יוֹרֵשׁ מִאָלִיהוּ רֹותָה הַקָּדֵשׁ, וְעַל-יִדִי-זָה הִיה
מִקְבֵּל מִמֶּנוּ שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, בְּבְחִינַת (מִלְכִים-ב'
ב): "זֹיהִי גָּא פִי שְׁנִים בְּרוֹחָה אֲלֵי" – פִי שְׁנִים, הִינּוּ לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ,
כִּי שְׁנִים מִקְרָא וְאַחַד תַּרְגּוּם' (ברכות ח), עַל-יִדִי-זָה בְּתִיב בָּה (שם
ד): "אִישׁ קְדוּשׁ עַבְרָן עַלְיָנוּ תְּמִיד", 'שְׁלָא רְאָתָה קָרֵי עַל סְדִינָז'
(ברכות י), כִּי עַל-יִדִי שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ גַּצּוֹלִין מִמִּקְרָה-לִילָה
בְּגַ"ל, כִּי עַל-יִדִי שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ זָכִין לְתַקּוֹן הַבְּרִית בְּגַ"ל, כִּי
עַקְרָב שְׁלָמוֹת לְשׁוֹן הַקָּדֵשׁ הוּא עַל-יִדִי תַּרְגּוּם, שַׁהֲוָא בְּחִינַת
תַּרְדִּמָה וְשְׁנָה, דְהִינּוּ עַל-יִדִי שִׁמְבְּרָרִין אֶת בְּחִינַת הַתַּרְגּוּם,
בְּחִינַת הַתַּרְדִּמָה בְּגַ"ל, וְעַל כֵּן אָז גַּצּוֹלִין מִמִּקְרָה-לִילָה
שְׁבַתְּרִדְמָה בְּגַ"ל.

וְזֹה שְׁבָקֵשׁ דָוד (תְּהִלִּים ק"מ): "רְאֵשׁ מִסְבֵּי עַמְל שְׁפָתִים וְיַכְפִּמוֹ".
"רְאֵשׁ מִסְבֵּי" – הוּא בְּחִינַת (יחזקאל א): "נְגַהָת לֹז סְבִיב",

שהוא ראש המסביר בין את הקדשה; "עמֵל שְׁפָתִיםוֹ יִכְפְּמוֹ" – העמל והרע שבו יתבטל; ועל שאר לשונות העמים, מהם בחינת מודריה של שבעין כוכבין ה"ל, "ימוטו עליהם גחלים", "בי מה אש יצאו מה אש תאכלם" (יחזקאל ט"ז); הינו כי בחינת נהג, שהוא בחינת תרגום, צריכין شيئا בבר, שיפל הרע שבו, וחותם שבו יתרדר ויעלה ויהיה בכלל בתוזד הקדשה, הינו בלשון הקדש, שהוא בחינת שלמות לשון הקדש עליידי לשון תרגום ה"ל. ושאר לשונות העמים, מהם בחינת רע גמור, צריכין לבנותם לגמרי, בחינת "ימוטו עליהם גחלים וכו'" ה"ל.

וְזֹה בָּחִינַת שְׁלֵחוּבָא דָאָשָׁא הַיּוֹרֶדֶת בְּעֲרָבִ-שְׁבָת עַל רָאשׁ
הַקְּלָפּוֹת, שֶׁלֹּא יְכַלֵּוּ בְּנֵגֶה לִינְקָמָה קָדְשָׁה; פְּרוֹזָשׁ, כִּי
בְּעֲרָבִ-שְׁבָת, בְּכִנִּסֶת שְׁבָת, גְּכֻלָּל נְגַה בְּקָדְשָׁה, וְאֵז רֹצִין גַם
שְׁאֵר הַקְּלָפּוֹת הַטְּמָאוֹת לְגַמְרֵי לְעָלוֹת אֶל הַקְּדָשָׁה, וְאֵז יָרֶד
שְׁלֵחוּבָא דָאָשָׁא עַל רָאשָׁם וְנוֹפְלִים לְמַטָּה; שְׁזֹהוּ סֹוד בְּגִנַת
רְחִיצַת מַיִם חַמֵּין בְּעֲרָבִ-שְׁבָת, כִּמְבָאָר בְּכִנּוֹת. וְזֹהוּ בָּחִינַת
הַגְּיַל, שְׁצָרִיכֵין לְבָרֵר הַטּוֹב שְׁבַתְּרָגּוּם שַׁהְזָא בָּחִינַת נְגַה, שְׁיִהְיָה
גְּכֻלָּל בְּלִשׂוֹן הַקָּדָשׁ, וְשְׁאֵר לְשׂוֹנוֹת הַעֲפּוּ"ם, שְׁהָם בָּחִינַת רָע
גָּמוֹר, צָרִיכֵין לְהַפְּילִים וְלְבַטְלִים לְגַמְרֵי – הַיְנוּ כְּגַ"ל:

סְגִירָה קַצְבָּה מִלְאָכָלָה קַצְבָּה:

ד עקר עשייה ותקוז של לשון-הקדש תלוי ביראת השם היא אוצרו (ישעיה ל"ג ו):

ה תְּקוֹן הַבָּרִית וְשִׁלְמוֹת לְשׂוֹן-הַקָּדֵש תְּלוּיִים ذֶה בָּזֶה כִּי ذֶה בְּלֹא
זה אֵי אָפָּשָׁר לְהִזְוֹת. וְכֹפֵי שִׁמְרַבֵּין לְדִבָּר דְּבוֹרִים קָדוֹשִׁים שְׁחָם
בְּחִינַת לְשׂוֹן-הַקָּדֵש כְּמוֹ כֵּן זָכֵין לְתְקוֹן הַבָּרִית. וְכֹפֵי תְּקוֹן הַבָּרִית
כֵּן זָכֵין לְשִׁלְמוֹת לְשׂוֹן-הַקָּדֵש. וְכֵן לְהַפְּךְ לְעֲגִין הַפְּגָם חָם וְשָׁלוֹם,

כִּי מֵ שְׁפָוגִים בְּבָרִית מַאֲבָד לְשׂוֹן הַקָּדֵשׁ וְמֵ שִׁיעִישׁ לֹא לְשׂוֹן-הַקָּדֵשׁ
הוּא שׁוֹמֵר הַבָּרִית:

וּכְלַ הַחֲרֻפּוֹת וְהַבּוֹשּׁוֹת וְהַבּוֹזּוֹנוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם עַל-יִדִּי
פְּגָם הַבָּרִית. וּכְנַ לְהַפְּךְ עַל-יִדִּי תָּקוֹן הַבָּרִית זָכוּן לְכִבּוֹד:

זְ תָאֹת גָּאוֹף שֶׁהִיא רַע הַכּוֹלֵל הִיא בְּחִינַת גְּחַשׁ שְׁפָתָה לְחוֹתָה
וְהַטִּיל בָּה זֶה-מָא שֶׁהִיא הַרְוֹחַ סָעָרָה הַרְוֹחַ שְׁטוֹת אַשְׁתָּםְסִילּוֹת.
וְהַזְּלֵךְ וְמַפְתָּה אֶת הַרְוֹחַ הַקָּדֵשׁ שֶׁהָוָא לְשׂוֹן הַקָּדֵשׁ שֶׁהָוָא בְּחִינַת
שְׁמִירַת הַבָּרִית וְמַטִּיל בָּה זֶה-מָא. וְזֶה בְּחִינַת "לְפִתְחָה חַטְאַת
רְבִיעַ" (בְּרִאשִׁית ד' ז'). 'לְפִתְחָה' הִינֵּנוּ פִתְחָה פִיד שֶׁל לְשׂוֹן הַקָּדֵשׁ.
שֶׁהַחַטָּאת הַזֶּה שֶׁהִיא הַגְּחַשׁ רְזַבְעַ לִינְקָ מִמְּנוּ עַל-יִדִּי פְּגָם הַבָּרִית
כִּי עָקֵר הַתְּגִבְּרוֹת הַיְצֵר הַרְעָ לְהַחְטִיא אֶת הָאָדָם הִיא בְּתָאֹה
הַזָּאת:

חַ מָה שְׁעַבְשָׁו בְּעֻזּוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים גַּפְלַ חַכְמָת מִלְיָצָת לְשׂוֹן-הַקָּדֵשׁ
מַאֲד עַד שְׁכַמְעַט רַב חַכְמָת הַמִּלְיָצָה הִיא אַצְלַ הַקְּלִי עַזְלָם
הַשְׁקוּעִים מַאֲד בְּתָאֹות הַמִּשְׁגָּל, שֶׁהָוָא הַרְעָ הַכּוֹלֵל וְהַחַפְדָּה מִמְשָׁ
מַקְדְּשָׁת לְשׂוֹן-הַקָּדֵשׁ וְהַם בְּחִינַת "זְמַלְיָצִיךְ פְּשָׁעוֹ בֵּי" (יִשְׁעָה מ"ג
בָז) רְחַמְנָא לְצָלָן. וְעַל-יִדִּי צְחוֹת הַמִּלְיָצָה שְׁלָהֶם הֵם מְזֻשְׁבִּים אֶת
לִבָּכְפָּה וּכְמָה מִגְעָרִי בְּגַי יִשְׂרָאֵל עד שְׁמַבִּיאִים אֹתָם
לְאַפִּיקּוֹרְסּוֹת גְּמוֹרָה חַם וּשְׁלוֹם. זֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ה' ג): "גַּפְתָּ
תְּפִנָּה שְׁפִתְיִ זָרָה וּכְנַ (מִשְׁלֵי ב' טו): "מִגְבָּרִיה אַמְּרִיה הַחְלִיקָה".
וּכְלַ זֶה הוּא בְּחִינַת הַגְּחַשׁ שְׁפָתָה אֶת חִזָּה (שֶׁהָוָא בְּחִינַת הַדָּבָר שֶׁל
לְשׂוֹן-הַקָּדֵשׁ) וְהַטִּיל בָּה זֶה-מָא רְחַמְנָא לְצָלָן:

סְפִירָה חַיָּה מִזְרָבְרִיָּה חַזְוֹעֲקָה:

וְפָעַם אַחַת אָמַר שֶׁהָאָדָם צְרִיךְ לְהַתְּחִזֵּק בְּהָאָמוֹנָה בְּהַצְדִּיק
הָאָמָת בְּהַתְּחִזּוֹת גָּדוֹל עד שִׁיחַה חַזָּק כָּל כָּךְ שְׁאָפְלוּ אַחֲר

זֶקֶן נָתֵן וְלֹא יַעֲבֹר

**מִתְתַּחַתּוֹ יָהִי חַזֶּק בְּאָמֹגָה וְלֹא יוּכְלוּ לְהַטְעוֹתָה שֵׁם בְּשָׁוָם אֲפָן, כִּי
גַּם שֵׁם צְרִיכֵין הַתְּחֻזּוֹת גַּדּוֹל לְהַאֲמִין בְּהַצְדִּיק.**

וְאָמַר בַּי יִשְׁשָׁמֹת הַרְשָׁעִים הַמִּתְגִּדִים שֶׁרֹצִים לְהַטּוֹת
מִהַצְדִיק הָאֲמָת בְּדֵי לִמְגֻעוֹ שֶׁלֹא יִתְחַזֵק לְבֹוא אֲלֵיו בְשִׁבֵיל תְּקוֹן.
וְאָמַר שֶׁמֵי שִׁיחָה חִזְקָה בְּאָמוֹנָה בְּוֹדָאי לֹא יוּכְלוּ שֶׁם הַמּוֹנְعִים
לִמְגֻעוֹ מִלְילָה לְהַצְדִיק לְקַבֵּל תְּקוֹן לְגַשְׁמָתוֹ. בַּי עַקְרָב הַמְגִיעָות גַם
שֶׁם הָם רַק מָה שַׁהֲמַקְטָרְגִים וְהַמְחַבְּלִים וּכְוֹי שִׁישׁ שֶׁם הָם
מִבְלָבְלִין וּמְחַלְישִׁין דָעַתּו וּמַטְעִין אֶזְתּו וְדוֹבְרִין עַל הַצְדִיק מָה
שְׁדוֹבְרִין בְּדֵי שֶׁלֹא יִתְחַזֵק לְבֹוא אֲלֵיו (בַּי בְּוֹדָאי אַפְלוּ אַחֲר פְּטִירַת הָאָדָם
כֶל זָמֵן שְׁאַינּוּ זָכָה עַדְיוֹ לְבֹוא לִמְקוֹם מִנוֹחָתו בְּשִׁלְמָות עַדְיוֹ אַינּוּ בְּעַלְמָא דְקַשּׁוֹת).
אַדְרָבָה עַקְרָב עַגְשׁוֹ וַיּוֹרִים עַל-יְדֵי הַמְחַבְּלִים שְׁמוֹלִיכִין אֶזְתּו בְּעוֹלָם הַתָּהָה וְגַדְמָה
לו בְּאֶלְוֹן עַדְיוֹ הוּא בָזָה הָעוֹלָם, וּמַטְעִים אֶזְתּו בְכֶפֶת הַטּוֹאות בְמִפְרָסָם (בְסֶפֶרים)
אָבָל אִם הָאָדָם חִזְקָה בְדָעַתּו וְאַינּוּ שׂוֹמֵעַ לְדִבְרֵיהֶם וּמַתְעַקֵשׁ עַצְמוֹ
וְאָמַר אַיִגְיִי שׂוֹמֵעַ לְכֶם וְאַגְיִי רֹצֶחֶת דִּיקָא לִילָה וְלְבֹוא אֶל הַצְדִיק
הָם מִכְרָחִים לְהַגִּיח אֶזְתּו וְאַיְגִים יְכֹזְלִים לִמְגֻעוֹ מִזָּה בְשָׁוָם אַפְנוֹ בַי
עַקְרָב הַמְגִיעָות שְׁהָן מְגֻעִין הוּא רַק מָה שְׁמַטְעִין אֶזְתּו בְגַזְבָר
לְעַיל.

וְסִפְרַ מְעִשָּׂה לְעֲגִינָן זוֹ שֶׁצְרִיכִים לְהַתְּחִזֵּק לְהַתְּקִרְבָּה לְהַצְדִּיק גַּם
לְאַחֲרַ מִתְהָכֵב כִּי גַּם שֶׁשְׁמַ צְרִיכִין הַתְּחִזְקוֹת אַמּוֹנָה.

וְסִפְרַת שְׁהִיה בָּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אֲחָד מְאַנְשֵׁי רַיִסִין שֶׁגֶּסֶע יְחִיד
לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִם הַצְדִיק הַקָדוֹש הַמִּפְרָסֶם מִזְרָנוּ הַרְבָ מִנְחָם
מִגְדָל זָכָר צְדִיק לְבָרְכָה מִזְיָט פְּסָק (וְכֹר יָדוֹע מִגְדָל הַמִּחְלָקָת שְׁהִיה עַל
הַצְדִיקים וְהַחֲסִידִים בִּימִים הַקּוֹדְמִים, בְּפִרְט בִּמְדִינּוֹת לִיטָא וַרְיִסִין, וְכֹל מַי שְׁהִיה
רוֹצֶח לְהַתְקִיב לָהֶם הִיו לָהֶם מִגְיעוֹת עֲצֹמוֹת בְּלִי שְׁעוֹר) וְהַסְכִימָו שֶׁם
בָּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְשַׁלְחָה אֹתוֹ לְחוֹזֵק לְאָרֶץ בְּשִׁבְיל לְהַבִיא מִעוֹת

זֹקֶן נָתָן וְכֹא יַעֲבֹר

אֶרְץ־יִשְׂרָאֵל בְּגַהּוֹג. וּבַדָּרֶךְ הַלּוּכוֹ עַל הַיּוֹם גַּפְטָר לְעוֹלָמוֹ זֶה הָאִישׁ הַשְׁלִיחַ הַגְּלִיל שְׁהִיה מַקְרֵב לְהַצְדִּיק מִזְרָנוֹ הַרְבָּר מִנְחָם מַגְדָּל הַגְּלִיל. וּבָאֶרְץ יִשְׂרָאֵל לَا יִדּוֹ עַדְיוֹ בָּלְלָה, וַאֲחַר פִּטְיוֹרָתוֹ גַּדְמָה לוֹ בָּאֶלָּו הַוְּלָד וּנוֹסֶעֶן לְלִיְּפָסִיק עִם אָנָשִׁים שָׁלוֹ בְּאָשָׁר הַיּוֹתֶר נֹהָג בְּחִיּוֹ, כִּי הַיּוֹתֶר סֹחָר גָּדוֹל וְהַיּוֹתֶר נֹסֶעֶן לְלִיְּפָסִיק בְּחִיּוֹ. וְגַדְמָה לוֹ גַּם עַתָּה בָּאֶלָּו הוּא נֹסֶעֶן לְשָׁם עִם הַפְּאָמָן שָׁלוֹ וְהַבָּעֵל־עֲגָלָה בְּדָרְכוֹ תְּמִיד. בַּדָּרֶךְ גְּסִיעָתוֹ הַתְּחִילָה לְהַתְּגַעַגַּע וְלַהֲשַׁתּוֹקָק מִאֵד לִפְעָע לִרְבּוֹ מִזְרָנוֹ הַרְבָּר מִנְחָם מַגְדָּל הַגְּלִיל לְקַבֵּל פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים. וּמְרַב תְּשֻׁוּקָתוֹ הַיּוֹתֶר חָפֵץ לְהַפְּקִיר הַכְּלָל וּלְשׁוֹב מִאִמְצָע הַדָּרֶךְ לְמִקְוָם רַבּוֹ הַגְּלִיל וְהַתְּחִילָה לְדִבֶּר זוֹאת לְאָנָשִׁיו שְׁגַּסְעָו עַמּוֹ שְׁהָוָא מִשְׁתּוֹקָק לְזֶה. וְהַתְּחִילָה לְשַׁחַק מִמְּנָו וּלְדִחוֹתָו מִזֶּה, כִּי אֵיךְ יַעֲלָה עַל הַדִּעָת לְסִתְרָמְשָׁאֵזְמָתָן בָּזָה וּכְויִ וּעֲלִיְּדִידִיזָה מִגְעָוָה מִזֶּה.

אַחֲרִיכֶּד חָזָר וְגַתְלָהֶב בְּהַשְׁתּוֹקָקִית גַּמְרַץ לִפְעָע לִרְבּוֹ וְחָזָר וְאָמַר לְאָנָשִׁיו שְׁהָוָא חָפֵץ בָּזָה וְחָזָר לִמְגַעַו וּלְדִחוֹתָו בְּדָבְרֵיהֶם שֶׁאֵי אָפְשָׁר לְבִטְלָל מִשְׁאֵזְמָתָן בָּזָה, לְשׁוֹב מִדָּרֶךְ בָּזָה לְלִיְּפָסִיק לְבִטְלָעָסָק בָּזָה, וּלְגַסְעָע עַתָּה לְבִתְרָבּוֹ. וּשְׁמָעָ לְדָבְרֵיהֶם גַּם בְּפָעָם הַזֹּאת וּגְמַנֵּעָ מִזֶּה.

אַחֲרִיכֶּד חָזָר וְגַתְלָוִר בְּהַתְּעֹזְרוֹת רַב וְגַדּוֹל מִאֵד וְאָמַר שְׁאַינְטוּ שׁוֹמָע בָּלְל שָׁוָם דָּבָר כִּי הוּא רֹצֶח דִּיקָא מִאֵד לְגַסְעָע לִרְבּוֹ וְלִהְפִּקְרָה הַכְּלָל בְּשִׁבְיָל זֶה, וּכְלַמָּה שְׁאָנָשִׁיו מִגְעָו אָזְטָו בְּדָבְרִים וּטְעָנוֹת וְאִמְתָּלָאות אֵיךְ אָפְשָׁר לְעַשׂוֹת דָּבָר בָּזָה בְּאִמְצָע עָסָק בָּזָה. לֹא שְׁמָעָ לְדָבְרֵיהֶם בָּל וְהַיּוֹתָה חָזָק בְּדִעָתוֹ לְגַסְעָ דִּיקָא תְּכַף וּמִיד לִרְבּוֹ. וְצֹהָה עַלְיָהֶם שִׁיחָזִירָוּ פָּנִים מִדְרָכֵיהֶם כִּדי לִפְעָע עַמּוֹ לְמִקְוָם רַבּוֹ.

וּבְשִׁרְאוּ שְׁאַין יְכֹלִים לִמְגַעַו בְּדָבְרִים וּטְעָנוֹת עַמְדוֹ וּמַרְדוֹ בָּזָה

זִקְנָתֵן וְלֹא יַעֲבֹר תְּמִימָה
תְּמִימָה מִזְהָרֶת תְּצִיצָה
חַק גַּתֵּן וְלֹא יַעֲבֹר עַי הַוְצָאת נְצָחִית וְאַנְצָחִת שְׁעִיר יִשְׁיבָת תְּמִידּוֹת

וְאָמַרְוּ שֶׁאִינָם רֹצִים לְצִית אָתוֹ בְּדָבָר זֶר בָּזָה, וְגַעַר עַלְיָהֶם שְׁיִיעַשׂ בְּרַצּוֹנוֹ דִּיקָא. וְהֵם לֹא רָצּוּ לְשִׁמְעוֹ. וְהַתְּחִיל לְכַעַם עַלְיָהֶם מַאֲד עַל שֶׁאִינָם רֹצִים לְצִית אָתוֹ בַּי הַזָּא הַבָּעֵל הַבִּית שְׁלָהֶם וּמְחִיבִים לְשִׁמְעַן לוֹ כָּל אֲשֶׁר יֹאמֶר.

בהתוך כך הודיעו לו האממת שהוא כבר מת ושביל אלו שגוסעים עמו הם מלאכי חבלה שלהם מוציאין אותו ומטעין אותו בדרך זהה. ענה ואמר עתה בודאי אני חפץ דיקא שתוליכו אותי מיד לרבי הצדיק הצעיל. ענו הם ואמרו עתה בודאי אין לנו מרצים לזה להוציא אודה אליו, והיו מתעצמים בדין זה, הוא רצה שיאוליכו אותו לרבו והם לא רצוא.

עד שְׁהַבִּיאוֹ אֶת הַמְשֻׁפֵּט לִפְנֵי הַבִּית-דִין שֶׁלְמַעַלָּה. וּפְסָקוּ שְׁהַדִּין
עַמּוֹ שְׁצְרִיכֵין לְעַשׂוֹת רְצׂוֹנוֹ לְהַזְׁלִיכּוֹ מִיד לִרְבּוֹ.

וְכֹן הָיָה שַׁתְּכָפָה וּמִיד הַזְּלִיכוּ אֶזְרָבוֹ הַצָּדִיק מֹרְנוּ הַרְבָּה מְנֻחָם
מְגַדֵּל הַגְּלֵל, שְׁהָיָה עֲדֵין בַּחֲיִים אֹז בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַבִּיאוּהוּ
לְבֵיתוֹ. וּבְשֶׁגֶבֶן לְבֵית הַצָּדִיק מֹרְנוּ הַרְבָּה מְנֻחָם מְגַדֵּל הַגְּלֵל,
גְּבָנָם עִמּוֹ אֶחָד מִהַּמְּחַבְּלִים וְגַפְחָד הַצָּדִיק וְגַשְׁאָר חִלְשׁוֹת וְעוֹרְרוֹ
אֶזְרָבוֹ. וְאַחֲרִיכֶּה יִשְׁבֵּן הַצָּדִיק וְעַסְק בַּתְּקוֹנוֹ בְּעָרֵךְ שְׁמוֹנָת יָמִים עד
שְׁתָקְנוֹ. וְהַזְּדִיעָ אֹז הַצָּדִיק הַגְּלֵל לְבָנֵי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל יִכְׁזַבֵּר שְׁגַפְטָר
הַשְּׁלִיחָ הַגְּלֵל כִּי לֹא יִדְעַו עֲדֵין מֵזָה כָּלָל, וְסִפְר לָהֶם כָּל הַמְּעַשָּׂה
הַזֹּאת.

(וְזֹה הָיָה מִכֶּרֶח לָהֶם מֵאַד לִידָע מִפְטִירָתוֹ כִּדי לִידָע אֵיךְ לְהַתְגַּהֲג בְּעַסְקֵי אָרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּעַנֵּין הַשְׁלִיחוֹת לְחוֹזֵן לְאָרֶץ, וּסְפַר רְבָנוֹ זָכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה הַמְעָשָׁה לְמַעַן דַעַת עַד כִּמָה צְרִיכֵין לְהַתְחִזֵק עַצְמוֹ בְּהַתְקִרְבּוֹת לְהַצְדִיק גַם שֶׁם אַחֲר פִטְירָתוֹ, וְהַעֲקֵר תַּלְוי בָּזָה הַעוֹלָם שֶׁמֵי שְׁהֽׁזָא חֹזֶק בָּזָה הַעוֹלָם בְּאָמֹנוֹת בְּהַתְחִזּוֹת הָאָמָתִית יוֹסֵה גַם שֶׁם לוֹזָה. בַּי כִּפּוּם מֵה דָא תְּדַבֵּק בָּרְגַש בְּהָאי עַלְמָא

כֵּן הוּא בְּעַלְמָא דָאָתִי, וְאֹז בְּוֹדָאי לֹא יוּכֶל לְמִנְعַ אָזֶת שֻׁום מִזְגָּע מִלְילָךְ לְהַצְדִּיק גַּם מִשְׁם).

גַּם שְׁמַעְתִּי בְּשֶׁמוֹ שְׁאָמֵר עֲצָחָה לְזֹה שְׁיוּכָל לְבוֹא אַחֲרָ פְּטִירָתָו לְהַצְדִּיק לְשָׁבָע עַל זֹה בְּגִנְוִיתָ חַפְץ, וְלֹא שְׁמַעְתִּי זֹאת מִפְיוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּעָצָמוֹ רַק מִפְיוֹ אֲגַשְּׁי-שְׁלוּמָנוֹ שְׁשָׁמָעוֹ מִפְיוֹ הַקָּדוֹשׁ:

סְקָרֶר הַאֲלָף-בְּשִׁית הַזְּמָנָה:

כ. הַגּוֹאָפִים – לְרַב הַמִּבְּרִיבָה לְצָדִיקִים. כה. כְּשִׁישׁ הַבְּגָעָה, עַל-יְדֵי זֹה אֵין מֹרֶא בְּמַלְחָמָה. כְּאֵלֹה הוּא יוֹשֵׁב בְּמִצּוֹר. ככ. מֵי שַׁהוּא נִצְחָן, בָּא עַלְיוֹ חַלְאִים לֹאֵין מַרְפָּא. כג. שְׁנִים שְׁמַרְיִבִים וְהַזְּלִכִים לְדוֹן לְפָנֵי הַשְׁעָר שֶׁל עַכְבּוֹ"ם, עַל-יְדֵי זֹה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא מַבְיאָ עַלְיָהָם מִפְּהָה, שְׁאֵין לָהּ רַפּוֹאָה. כל. לְפָעָמִים הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא מַחְזִיק לִבְּ הַרְשָׁעִים כְּגַד הַצָּדִיקִים בְּמִרְיִבָּה, בְּדֵי שִׁיחָה לָהֶם מִפְּלָהָה. כה. מֵי שְׁנֹותָן בְּבּוֹד לְזֹן, הוּא נִצְׁול מַמְלָחָמָה. כו. מֵי שְׁמָגִיד רִיבּוֹ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא, רֹאשָׁה נִקְמָתוֹ בְּשׂוֹנָאָיו. כז. עַל-יְדֵי הַמְּחַלְקָת בָּא דָלוֹת. כח. מֵי שְׁחוֹלֵק עִם שְׁבָנָיו, לִסּוֹת שִׁיחָה לְעֵג לְאוֹיְבָיו. כט. מֵי שְׁשָׁוֹמָעַ חַרְפָּתוֹ וְשׂוֹתָק, גְּקָרָא חָסִיד, וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא שׂוֹמֵר אֶת נְפָשָׁו. ל. הַתְּפִלָּה בְּהַתְּלִיהָבוֹת עַד שְׁהַהְתִּלְהָבוֹת בָּא לוֹ בְּפִנִים, עַל-יְדֵי זֹה נֹפְלִים וְגַרְתִּילָהִים שׂוֹנָאָיו. לח. מֵי שַׁהוּא טוֹב וַיֵּשֶׁר מְגֻועָרִיו, עַל-יְדֵי זֹה כְּשִׁישׁ לוֹ אֵיזָה מְחַלְקָת, יַתְגַּדְבוּ לְבָם שֶׁל הַרְבָּה בְּגִיאָה וְיַתְחַבְּרוּ אֲלֵיכָו לְעֹזָר לוֹ. לכ. מֵי שְׁמַסִּית וּמִזְגָּע אֶת חַבְרוֹ מִדְּרָךְ הַטּוֹב, אֵינוֹ יִכְׁזַל לְקֹם גַּד אֹזִיבָיו בְּשַׁעַת מִרְיִבָּה וּמַלְחָמָה. לג. עַל-יְדֵי וְהַזִּי יַתְבִּיטֵל מַעַלִיךְ מְחַשְׁבּוֹת שׂוֹנָאָיהָ. לל. הַבְּעַל-מְחַלְקָת – בִּידּוֹעַ שַׁהוּא אֹזֵב פְּשָׁע. לה. מֵי שַׁהוּא עַצְור בְּמַלְיָן, לֹא יוּכֶל אָזֶת שֻׁום אָדָם. לו. כִּשְׁמַתְגָּדִים חַזְלִקִים עַל חָסִידִים וְרוֹצִים לְבִטְלָ אָזֶת שֻׁום מַמְלָאָכָת-

זֶקֶן נָתֵן וְלֹא יַעֲבֹר

שָׁמִים, עַל-יְדֵי זה נוֹפְלִים וּגְבוּזִים בְּעִינֵי עַצְמָן. זו. לְגַצְחָזָן תָּאמֶר קְפִיטָל "עַל הַשְׁמִינִית". לה. מי שֶׁמְבָקֵר אֶת הַחֹלֶה, הַקְדוֹשֶׁ-בָּרוּךְ-הַזָּא אַיִן מֹסֶר אֶזְתוֹ בַּיד שׁוֹגָנוֹ. לט. מי שִׁישׁ לוֹ שׁוֹגָנים יֹאמֶר בְּלָתְיָה תְּפִלוֹת וּבְקִשׁוֹת וְאֶל יִפְסַק פִּיו מִתְפִלוֹת וּבְקִשׁוֹת, עַל-יְדֵי זה יוֹשִׁיעַ לוֹ הַקְדוֹשֶׁ-בָּרוּךְ-הַזָּא וְאוֹיְבֵיו יִבּוֹשׁ. מ. מי שַׁהְזָא גַּרְדָּף, יִזְכָּה לְבָנִים וּבָנִי בָּנִים. מה. מי שִׁישׁ לוֹ שׁוֹגָנים, יִבְקַשׁ רַבִּים, שִׁיבְקַשׁוּ עַלְיוֹ רְחַמִּים, וַיְהִי לֹו שְׁלוֹם מִן הַשׁוֹגָנים. מג. כִּשִּׁישׁ לְהַשׁוֹגָנים לְמִטָּה, בִּידּוֹעַ שִׁישׁ לְהַשׁוֹגָנים לְמִעְלָה. מג. עַל-יְדֵי לְמוֹד הַשׁוֹגָנים יִשְׂזֹבוּ אַחֲרָם. מל. עַל-יְדֵי בְּטַחַזָּן לֹא יִזְכְּלוּ הַשׁוֹגָנים לְהַרְעָעָה. מה. עַל-יְדֵי הַכְּגָעָה יִפְלֹו הַשׁוֹגָנים בְּמִצּוֹדָה, שְׁחַבְינוּ לְהַ

סִירְעָר שְׁעִירָה חַזְקָתָן קְרֵבָן:

כז אֲפִיעַלְפִּי שֶׁהָאָדָם צְרִיךְ לְהִזְהֵר גָּדוֹל מְאַד מְאַד בַּעֲבוֹדָת
ה' לְהִזְדִּיר זָרָב בְּכָל עַת וּבְכָל שָׁעָה לְעַשׂוֹת הַרְבָּה בַּעֲבוֹדָת
כִּי עָקֵר הַזָּרְבָּה הַעֲשִׂيهָ, לְלִימָד הַרְבָּה וְלְעַשׂוֹת מְצֻוֹת הַרְבָּה
וְלְהַתְּפִילָל וְלְהַתְּחַגֵּן הַרְבָּה לְשִׁפְךָ לְבוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרֶךְ, וּכְיוֹצָא בָּזָה
שֶׁאָר עֲגִינִי עֲבוֹדָת ה', אֲפִיעַלְפִּיבִּין אֶל תְּהִי גְּבָהָל כְּשֶׁאַתָּה רֹאָה
בְּסֶפְרִים קְדוֹשִׁים עֲגִינִי עֲבוֹדוֹת הַרְבָּה, אֶל תְּהִי גְּבָהָל מִפְנֵי זֶה
לְאָמֵר מָתִי אָוֶן לְקִים אַחֲת מְהֻגָּה מִכֶּל הַעֲגִינִים הַלְלוּ, מִכֶּל-שְׁבִין
כְּלָם כִּי צְרִיךְ לְבָל יְהִיָּה מִבָּהָל לְחַטָּף הַכֶּל בְּבַת אַחֲת רַק לִילָּךְ
בְּגַחַת בְּהַדְרָגָה מְעַט מְעַט וְלֹא שִׁיחָא מִבָּהָל וּמִבָּלְבָל שְׁרוֹצָה
לְקִים וּלְחַטָּף הַכֶּל בְּבַת אַחֲת וּמְחַמֶּת זֶה נִתְבְּלֶל לְגִמְרִי, בָּמוֹ
שִׁיש בְּשִׁרְפָּה חָם וִשְׁלֹום, שְׁמַחְמָת הַבָּהָלָה חֹזֶטֶפִין מַה שָׁאַיִן
צְרִיכִין רַק צְרִיךְ לְגַהֵג בְּהַדְרָגָה בְּגַחַת מְעַט מְעַט וְאֵם לְפָעָמִים
אַיִן הָאָדָם יִכְׁזַב לְעַשׂוֹת כָּל בַּעֲבוֹדָת ה', מַה לְעַשׂוֹת אֱגָם רַחֲמָנָא

פֶּטְרָה וַיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְכַסְתָּה וְלַהֲשַׁתּוֹקָק תָּמִיד אֵלָיו יַתְבִּרְךָ בַּי הַהֲשַׁתּוֹקָקּוֹת וְהַכְּפּוֹפִין בְּעַצְמָם הֵם דָבָרִים גְּדוֹלִים מְאֵד וַרְחַמְנָא לְבָא בָּעֵי וַיֵּשׁ בְּעַגְנִין זֶה כִּמְהָ שִׁיחָות וְסִפּוּרִים יָפִים שְׁשַׁמְעָנוּ, שֶׁהֵם עַצְמֹת גְּדוֹלֹת טוֹבּוֹת מְאֵד, לַהֲרִגִּיל עַצְמוֹ בְּעַבּוֹדָתוֹ יַתְבִּרְךָ אֵד אֵי אָפְשָׁר לְבָא רְדָבָרִים אֵלוֹ בְּכַתְבָה הַיְטָבָה וְהַמְשֻׁבֵּיל הַחֲפִיצָה בְּאָמָת יִבְיוֹן קָצָת:

כֹּה רָאוּי לְאָדָם שִׁיעַר וַיַּלְךְ בְּזֹה הָעוֹלָם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקָּדוֹשִׁים וַלְלִימֹד בְּלִם כִּי שַׁיִיחַה בְּכָל מָקוֹם, כִּמוֹ שְׁגַמְצָא הַשְּׁרִים הַגְּדוֹלִים שַׁהוֹלְכִים וְעוֹבָרִים בַּמִּדְינָה, וּמְזִיאָים הַזָּכָאות רַבּוֹת עַל זֶה כִּי שִׁיּוּכְלָל אַחֲרֵיכֶן לַהֲתִפְאָר וַיֹּוּמֶר שַׁיִיחַה בַּמִּדְינָה כִּמוֹ שְׁדָרָה הַשְּׁרִים לַהֲתִפְאָר וַיֹּוּמֶר: הִיֵּתִי בַּוֹּרֶשׁ אַיִלְוִצָּא בְּזֹה כִּמוֹ כֹּן רָאוּי שַׁיִיחַה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל מִקּוֹמוֹת הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי שִׁיּוּכְלָל לַהֲתִפְאָר בְּעוֹלָם הַבָּא שַׁיִיחַה בְּכָל מָקוֹם דְּהַיָּנוּ בְּכָל הַסְּפָרִים הַקָּדוֹשִׁים כְּגַם וְלֹעֲתִיד בְּעוֹלָם הַבָּא מִזְכִּירִין אֹתוֹ כִּי מה שְׁלִימָד בְּעוֹלָם הַזֶּה:

כֵּט וְעַל לִמְזֹד הַפּוֹסְקִים הַזָּהִיר מְאֵד מְאֵד בְּיוֹתָר מִכָּל הַלְמֹודִים וָרָאוּי לַלִימֹד בְּכָל הַאֲרֶבֶּעה "שְׁלַחְזַעֲרוֹד" בְּלִים מְרַאשָּׁם עַד סְזָפָם כְּפֹדר אִם יִכְׁזֹל לַלִימֹד בְּכָל הַאֲרֶבֶּעה שְׁלַחְזַעֲרוֹד עַם בְּכָל הַפְּרוֹזִישִׁים הַגְּדוֹלִים מֵה טוֹב וְאִם לֹא עַל-כְּלַיְפָגִים יַלְמֹד בְּכָל הַאֲרֶבֶּעה "שְׁלַחְזַעֲרוֹד" הַקְּטָגִים וְהֵוָה תָּקוֹן גָּדוֹל מְאֵד מְאֵד בַּי עַל-יִדִּי חֲטֹאִים גַּתְעֵרֶב טוֹב וּרְעֵע, וְעַל-יִדִּי לִמְזֹד פּוֹסָק שְׁמַבְּרָר הַכְּשָׁר וְהַפְּסָול הַמְּתָר וְהַאֲסֹור הַטָּהוֹר וְהַטְמָא עַל-יִדִּי זֶה גַּתְבָּרֶר וְגַפְרֵשׂ הַטוֹּב מִן הַרְעֵע וּבְמַבָּאָר בְּמַאֲמָר רָאוּתִי מְגֻרָת זֶה וּבְשָׁאָר מְאָמָרִים מְעַלָת לִמְזֹד הַפּוֹסְקִים וְאָמָר: שְׁבָל אִישׁ יִשְׁרָאֵל מְחִיב לַלִימֹד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם פּוֹסְקִים וְלֹא יַעֲבֵר וְאָף אִם הֵוא אָנוּם וְאֵין לוֹ

זַקְןָ נָתֵן וְלֹא יַעֲבֹר

אֶת־פָּנָיו מִזְמָרָת־צְדָקָה שֶׁרְבָּעָה שְׁדָךְ אֶת־חַדְרָת־פְּרוּץ רַבְבָּעָה תְּקָנוֹתָן לְפָנָיו
תְּקָנוֹתָן אֶת־פָּנָיו מִזְמָרָת־צְדָקָה שֶׁרְבָּעָה שְׁדָךְ אֶת־חַדְרָת־פְּרוּץ רַבְבָּעָה תְּקָנוֹתָן לְפָנָיו³⁰
"חַק נָתֵן וְלֹא יַעֲבֹר" יָצָא לְאוֹרָעָי הַוֹּצָאת "נְצָחָת וְאַגְּנָחָת" שְׁעִיר יִשְׁכַּת תִּיקְוֹן המידות

פָּנָאי, יַלְמֵד עַל־כָּל־פָּנִים אֵיזָה סְעִיף "שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ" בְּאֵיזָה מָקוֹם
שַׁהְוָא אֲפָלוּ שֶׁלֹּא בְּמָקוֹמוֹ שַׁהְוָא עָזָם עַתָּה בְּשְׁלַחְזַעֲרוֹךְ כִּי
צְרִיךְ לְלִמְדֵד אֵיזָה דִין בְּ"שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ" בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כָּל יָמֵי חַיָּיו
וּבְשָׁאַינָו אָנוּס יַלְמֵד כְּסֶדֶר כָּל הַאֲרָבָּעה "שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ" מִדֵּי יוֹם
בְּיוֹמוֹ וּבְשִׁיגָּמָר וַיְסִימֵם הַאֲרָבָּעה "שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ" יַחֲזֵר וַיִּתְחַיֵּל
לְלִמְדָם כְּסֶדֶר וּבָנָו יַגְהֵג כָּל יָמֵי חַיָּיו:

שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ שְׁלַחְזַעֲרוֹךְ הַשְׁלַחְזַעְלִיָּה:

סִימָן קָבוֹ (א) ש"צ שטעה ודילג אחת מכל הברכות, וכשomezcirin אותו יודע לחזור למקוםו, אין מלקיין אותו; אבל אם דילג ברכבת המלשינים, מלקיין אותו מיד, שמא אפיקורום הוא; ואם התרחיל בה וטענה, אין מלקיין אותו. (ב) ש"צ שטעה ואינו יודע לחזור למקוםו, יעמוד אחר תחתיו (בדרכ שנטבר לעיל סימן ג'), ומתחילה מתחלה הברכה שטעה זה, אם היה הטעות באטעןויות; ואם היה בג' ראשונות, מתחילה בראש; ואם בג' אחרונות, מתחילה רצחה. (ג) כל מקום שהיחיד חוזר ומתפלל, ש"צ חוזר ומתפלל, אם טעה כמותו כשמתפלל בקול רם, חזץ משחרית של ר"ח, שאם שכח ש"צ ולא הזכיר יعلاה ויבא עד שהשלים תפלתו, אין מהזירין אותו, מפני טורה הצبور, שהרי תפלה המוספין לפניו שהוא מזכיר בה ר"ח; אבל אם נזכר קודם שהשלים תפלתו, חוזר לרצחה ואין בזה טורה צבור. הגה: י"א אם טעה בשחרית של שבת ויום טוב, דין כמו בר"ח, והכי נהוג (טור וסמ"ק). (ד) אם טעה ש"צ כשהתפלל בלחש, לעולם אינו חוזר ומתפלל שנית מפני טורה הצבור, אלא סומך על התפלה שיתפלל בקול רם, והוא שלא טעה בג' ראשונות, שאם טעה בהם, לעולם חוזר כמו שהיחיד חוזר.

מיון כך (א) כשיגייע שליח צבור למודים, שוחין עמו הציבור, ולא ישחו יותר מدائ, ואומרים: מודים אנחנו לך (שאתה הוא ה') אלקינו אלקי כלبشرכו, וחותם ברוך אל ההודאות, ללא הזכרת השם; ויש מי שאומר שצרכ' לשחות גם בסוף, וטוב לחוש לדבריו. יש אומרים שאומר הכל בשחיה אחת, וכן המנהג (פסק מהרי"א). (ב) אם אין שם כהנים, אומר ש"צ: אלקינו ואלקי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת וכו', ואני אברכם. ואין הציבור עוגין אחריו אמן, אלא בן רצון. הנה: ואין אומרים אלקינו ואלקי אבותינו וכו' רק בזמן שראוי לברכת כהנים ולישא כפים; וננהו לומר בשחרית: שים שלום וכן כל זמן שאומר אלקינו וכו', אבל שלאו וכי מתחילין: שלום רב; ויש מתחילין שים שלום במנחה של שבת, הויאל וכתיב ביה באור פניך נתת לנו, שהיा התרה שקורין במנחה בשבת (הגחות מימוני פ"ח מהלכות תפלה).

מיון כך (א) אין נשיאות כפים בפחות מי' והכהנים מהמנין (ואין לזר לישא כפיו אפילו עם כהנים אחרים) (בפ' ב') דכתובות דור עובר בעשה ותוספ' פ' כל כתבי לא ידע ר"י מה איסור יש בזר העולה ואפשר עם כהנים אחרים שרי וצ"ע): (ב) כל חזן שאין בו אחד מהדברים המubbאים אם אינו עולה לדוכן אע"פ שביטל מצות עשה אחת הרי זה בעובר בג' עשה אם היה בבית הכנות כשקראו כהנים או אם אמרו לו לעלות או ליטול ידיו: (ג) אם עלה פעם אחת ביום זה שוב אינו עובר אפילו אמרו לו עלה: (ד) כשהכהנים אינם רוצים לעלות לדוכן אינם צריכים לשחות חוץ מבית הכנות אלא בשעה שקורא החזן כהנים אבל כדי שלא יאמרו שהם פגומים נהגו שלא ליכנס לבית הכנות עד שיגמרו ברכת כהנים: (ה) לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים אבל בבתי שוקים שרי. ויש מהMRIIN

זֶקֶן נְתַנֵּן וְלֹא יַעֲבֹר

תתקח אָשָׁפֵר פִּזְחָרֶת זַצְ"ל "אָשָׁר אָשָׁפֵר מִקְוֹה שֶׁרֶד בְּאָחָר פִּסְפְּרִץ רַבְּבוֹ אֲזַחַד תְּזַקְזֹעַ לְפָלָא" →
"חַק נְתַנֵּן וְלֹא יַעֲבֹר" יֵצֵא לְאוֹר ע"י הוֹצָאת "נְצָחָת וְאַגְּנָחָת" שְׁעִיר יִשְׂבִּת תִּיקְוֹן המידות →
30

אם הם של עור (אגודה פ' הקורא את המגלה) (ונহגו להקל בקצת מקומות): (ז) אע"פ שנטלו הכהנים ידיהם שחרית חזרים ונוטלים ידיהם עד הפרק שהוא חבר היד והזרוע והלווי יוצק מים על ידיהם וקודם לכן יטול הלווי ידיו: ולא נהגו הלוים ליטול ידיהם תחלה רק סמכו על נטילתן שחרית: (ז) אם נטל הכהן ידיו שחרית וברך ענ"י לא יחוור לבך כشنוטל ידיו לנשיאות כפין:

סְךָרֶל קָאָסְטִי תְּפִלּוֹת הַזְּמָן:

שם: וְתַעֲזִיר רְחַמִּיךְ עַלְינָנוּ וְתַשְׁלִיחַ לְנוּ מִנְהִיגָּא אַמְתִּי רֹעָה גָּאָמָן,
שִׁיחְיָה לוּ פְּחַד לְקָרְבָּנוּ אַלְיךְ בְּאָמָת וְגַזְבָּה לְהַפְּלֵל בְּשִׁבְעָה רֹעִים
דָּקְדָּשָׁה שְׁהָם בְּלִילָות הַקְּדָשָׁה, בְּלִילָות אַמְוֹגָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל
עִם קְדָשָׁה וְתַמְשִׁיךְ עַלְינָנוּ וְתַשְׁפִּיעַ עַלְינָנוּ אַמְוֹגָה הַקְּדוֹשָׁה עַל יָדָם
וְעַשָּׂה לִמְעָנָה וְלִמְעוֹן הַשִּׁבְעָה רֹעִים שְׁהָם אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב
מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף דָּוֹד, וְלִמְעוֹן בְּלִילָה צָדִיקִים שְׁהָיו בְּכָל דָּוֹר וְדָוֹר עַד
עַתָּה, וְלִמְעוֹן הַצָּדִיקִים אַמְתִּים שְׁבָדָור הַזֹּה וְלִמְעוֹן בְּלִילָה בֵּית יִשְׂרָאֵל
עַמְךְ וְתַשְׁפִּיעַ עַלְינָנוּ מִמְעוֹן קְדָשָׁתֶךָ וְתִיטִיב לְנוּ בְּטוֹבָךְ הַאָמָת
וְתַחֲגָנוּ בְּחַסְדְּיךְ הַגְּדוֹלִים וְתִמְלַא רְחַמִּים עַלְינָנוּ בְּרְחַמִּיךְ הַרְבִּים
וְתַשְׁיב פְּנֵיךְ אַלְינָנוּ, וְתִקְבֻּעַ וְתִطְעַ בְּלִבָּנוּ אַמְוֹגָתֶךָ הַקְּדוֹשָׁה
בְּשִׁלְמוֹת, שְׁגַזְבָּה לְהַאֲמִין בָּה, ה' אֱלֹקָינוּ וַאלֹקֵי אַבּוֹתֵינוּ,
וּבְצָדִיקִיךְ הַאָמָתִים, הַז בְּצָדִיקִים אַמְתִּים שׂוֹבְגִּי עַפְרָה, קְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הַפְּהָה, הַז בְּצָדִיקִי אָמָת וְמוּכִיחִי אָמָת וּבְשָׁרִים אַמְתִּים
שְׁבָדָור הַזֹּה, בְּכָלָם אָזְבָּה לְהַאֲמִין בְּאָמָת וּבְאַמְוֹגָה שְׁלֹמָה בְּלִי
שָׁום בְּלִבּוֹל וְגַטְיָה בְּלָל, חַם וּשְׁלוֹם, וְלֹא יְהִיא לֵי שָׁום הַרְהֹר
אַחֲרֵיכֶם בְּלָל וְאָזְבָּה עַל יְדֵי הַאָמָוֹגָה הַשְּׁלֹמָה לְמִלְאָת הַאֲרָת
הַיִּדִּים הַקְּדוֹשִׁים, וְאָזְבָּה לְמִלְאָת יְדֵי הַיּוֹם לְה':
שמט: וְתַתְנַן לֵי כְּחַדְשָׁים וְאָזְבָּה וְלִבְטֵל בְּלִי מִינֵּי אַמְוֹגָות כְּזִבְיוֹת

זֶקֶן נָתָן וְכֹא יַעֲבֹר

מן הָעוֹלָם וּכְלָם יִשְׁוֹבוּ לְאָמוֹנָתָךְ תְּקֻדֹּשָׁה וְאָזְכָה עַל יְדֵי הָאָמוֹנָה הַשְׁלָמָה לְקַבֵּל מַוְסֵּר וְתוֹכָחָה מִמּוּכִיחַי אָמָת, וַיַּכְנִסוּ דְּבָרֵיהֶם בְּלִבְנֵו בְּאָמָת וְגַזְבָּה לְשֻׁזְבָּב עַל יְדֵי זֶה בְּתִשְׁוֹבָה שְׁלָמָה אֲלֵיכְךָ בְּאָמָת וְתִקְבִּץ גְּדָחֵי יִשְׂרָאֵל, וַתַּبְטֵל בְּרַחְמֵיךְ תְּרֵבִים כָּל מִינֵּי גְּרוּשׁ וּמְחַלְקָת מִן הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִגְרְשֶׁוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמָם לְעוֹלָם וְכֹל אָזְטָנוֹ שֶׁכְּבָר נִתְגַּרְשָׂו וְגַדְחוֹ מִמְּקוֹמָם מַעַפְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל וּבְפָרֶט כָּלָם תְּחִזְירָם וְתִשְׁיִבָּם לִמְקוֹמָם בְּשֻׁלּוֹם וְתִשְׁיִם שְׁלּוֹם בְּעֹלָם, וַתַּבְטֵל כָּל מִינֵּי מְחַלְקָת מִן הָעוֹלָם:

שְׁעָ: וְתַרְחָם עַלְיוֹנוֹ וַתִּטְהַר עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁמַרְנוּ וַתִּצְילְנוּ תִּמְיד
מִפְגָּם טָמֵאת גְּדָה חָם וּשְׁלּוֹם וַתְּבִדֵּל וַתִּפְרִישׁ אָזְטָנוֹ וְכֹל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל מִפְגָּם טָמֵאה זוֹ לְגַמְרִי, שֶׁלֹּא יִאָרֶע לָנוּ וְלֹא יִזְדְּמָנוּ לָנוּ
שָׁוֹם מִכְשּׁוֹל וּפְגָם, חָם וּשְׁלּוֹם, מִפְגָּם עֹזֹן גְּדָה, חָם וּשְׁלּוֹם, רַק גַּזְבָּה
לְהִזְוֹת קָדוֹשִׁים וּתְהוֹרִים תִּמְיד:

שְׁעָא: וְהַזְּשִׁיעָנוּ בְּרַחְמֵיךְ תְּרֵבִים, וְשַׁלָּחֵךְ לָנוּ צְדִיקִי אָמָת מִזְכִּיחַי
אָמָת, שְׁיִהִיה לָהֶם כְּחֵן וְחַכְמָה לְעַשׂוֹת שְׁלּוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאָבִיהֶם
שְׁבָשְׁמִים, שְׁיַעֲסָקוּ לְהַזְכִּיחַ אָת יִשְׂרָאֵל בְּתֹכְחָה הַרְאֵוי וַיְהִי
יְוָדָיעָם אֵיךְ לְהַזְכִּיחַ אָזְטָם וַיַּדְעָיו לָנוּ לְכָל אַחֵד וְאַחֵד אָת גָּדְלָעָצָם
הַפְגָּם שֶׁל כָּל חָטָא וּעֹז, בָּאָפָן שְׁגַשּׁוֹב מֵהֶם וַיַּחֲזִירֵוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּתִשְׁוֹבָה שְׁלָמָה לְפָנֵיךְ וַיְהִי יִכְזִlim לְרָצֹת אָזְטָךְ וַלְפַתּוֹתָךְ
בְּעַתָּר, וַלְהַקְטִין לְפָנֵיךְ מִאֵד כָּל חָטָאיָנוּ וְעֹזֹנוֹתָינוּ וּפְשָׁעָינוּ, עד
שְׁתִּפְלִיא רְחָמִים עַלְיוֹנוֹ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וַתְּסַלֵּחַ לְכָל
עֹזֹנוֹתָינוּ וַתִּמְחַל לְכָל פְּשָׁעָינוּ וְחַטָּאתָנוּ, שְׁחַטָּאתָנוּ וּשְׁעָוִינוּ
וּשְׁפָשָׁעָנוּ לְפָנֵיךְ בְּכָל וּבְפָרֶט, בְּדוֹר הַזֶּה וּבְדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים,
בְּגַלְגֹּול זה וּבְגַלְגֹּול אחר-על כָּלָם תִּמְחַל וַתְּסַלֵּחַ אֶלֽוֹת סְלִיחָות
וְתִשְׁיבֵ פָנֵיךְ אֶלְיוֹנוֹ, וְתַרְחָם עַלְיוֹנוֹ תִּמְיד, וַתִּבְנֶה עִירָךְ יְרוּשָׁלַיִם

זֶלְקָנִינְגְּ וְלֹא יַעֲבֹר

אֵלֶיךָ תָּקִיָּה
אֵלֶיךָ פְּדוּחָתָךְ
אֵלֶיךָ שְׁלֹמָה
אֵלֶיךָ רְבָבָה
אֵלֶיךָ תְּקִוָה
אֵלֶיךָ לְפָנָיךְ
אֵלֶיךָ חַקְנִינְגְּ וְלֹא יַעֲבֹר

קָרִיאָה נָאָמָנָה בְּמַהְרָה בִּימֵינוּ וְתָשִׁים שְׁלוּם בְּעוֹלָם וְגַזְבָּה בְּרָחְמֵיד
עַל יְדֵי צְדִיקִיה הָאָמָתִים לְתָקוֹן בְּשְׁלָמוֹת שְׁנִי הַחֽוֹתָמוֹת דָקְדִשָּׁה;
חוֹתָם בְּתוֹךְ חֽוֹתָם, חֽוֹתָם הַיְדִין וְחוֹתָם הַרְגָּלִין וְתָמָתִיק וְתַבְטֵל בְּלָל
מִינִי דִינִים מַעֲלִינוּ וּמַעֲלֵל בְּלָל עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם:

שְׁעַב: וְתַעֲזֵר לְנוּ בְּרָחְמֵיד הַרְבִּים לְהַתְפִּיל בְּכֻונָה גְדוֹלָה תָמִיד,
וּבְפִרְטָה בְּיַרְחָה הָאִירָגִים בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנִיה וַיּוֹם הַכְּפּוּרִים וְהַוְשָׁעָנָה רְבָא
עַזְרָנוּ לְהַתְפִּיל אֹז בְּכָחָה גְדוֹלָה וּבְכֻונָה גְדוֹלָה וְעַצְוָמָה וְתִזְמִין לְנוּ
בְּרָחְמֵיד בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנִיה וַיּוֹם כְּפּוּר מִתְפְּלָלִים וְתוֹקָעים הַגּוֹנִים
וּבְשָׁרִים, שִׁיחִיה לָהֶם כַּח לְרַצּוֹתָה וְלִפְתּוֹתָה וְלַעֲזֵרָה רָחְמֵיד
וְתַעֲזֵרָנוּ לְשָׁמָע קֹול שׂוֹפֵר בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנִיה בְּכֻונָה שְׁלִמָה בְּרָאֵי
וְגַזְבָּה לְקִים מִצּוֹת שְׁמִיעָת קֹול שׂוֹפֵר בְּשְׁלָמוֹת עַם בָּל פְּרַטִּיה
וְדָקְדָקִיה וּבְכֻונָתִיה וְתִרְיִיגְמִצּוֹת הַתְלִזִים בָּה וּבְלָב טֹב וּבְשְׁמָחָה
גְדוֹלָה, וְגַזְבָּה לְשָׁמָע קֹול הַשׂוֹפֵר בְּעָצָמוֹ וְלֹא שָׁוֹם קֹול הַבָּרָה וּבְנָם
קֹול הַשׂוֹפֵר הַקָּדוֹש בְּלָבָנוּ הַיְטָב וּמִשְׁחָה עַלְיָנוּ קָדְשָׁה גְדוֹלָה עַל יְדֵי
כָּל הַקּוֹלוֹת הַקָּדוֹשִים שֶׁל הַשׂוֹפֵר וּיְתַגְּבֵר וּיְתַחְזֵק קֹול הַשׂוֹפֵר
הַקָּדוֹש בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנִיה "הַזֶּן יַתֵּן בְּקֹלוֹ קֹול עַז" וַיַּפְלֵל עַלְיָנוּ פְחֵד
וְחַרְדָה וְאַיִמָה וַיַּרְאָה וּבוֹשָׁה גְדוֹלָה וְעַצְוָמָה מִפְגַּיָּה עַל יְדֵי קֹול
הַשׂוֹפֵר בָּמוֹ שְׁבַתּוֹב: "אִם יַתְקֻעַ שׂוֹפֵר בְּעִיר וְעַם לֹא יַחֲרֹדוּ" וּקֹול
הַשׂוֹפֵר יְהִי הַזָּקָדָה וְחַזְקָה מִאָד, עד שִׁיבְגִּיעַ וַיַּשְׁבֵר וַיַּבְטֵל כָּל מִינִי
עַזּוֹת דְסְטָרָא אַחֲרָא, הַזֶּן עַזּוֹת הַגּוֹפָה הַזֶּן עַזּוֹת שֶׁל הַעֲזִי פָנִים
שְׁבָדָר וְגַזְבָּה לְשָׁמָע כָּל הַקּוֹלוֹת הַקָּדוֹשִים שֶׁל הַשׂוֹפֵר הַקָּדוֹש
בְּשְׁלָמוֹת, הַזֶּן קֹול תְקִיעָה, הַזֶּן קֹול שְׁבָרִים, הַזֶּן קֹול תְרוֹעָה וְגַשְׁמָע
הַיְטָב וְגַקְבָּל בְּלָבָנוּ קָדְשָׁת כָּל הַקּוֹלוֹת הַלְלוֹג, עד שִׁיחִיה גַשְׁבָּר
עַזּוֹת גּוֹפָנוּ עַל יְדֵי זֶה וַיַּתְעֹזֵר לְבָנוּ בְתִשְׁוָבָה שְׁלָמָה לְפָנִים וְגַזְבָּה
לְהִיוֹת "שְׁמָחִים וְטוֹבִים לְבָ" בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנִיה בְּכָל הַיּוֹם כָּלוֹ, עד

תתקיה

וְזַקָּנֵת וְכֹלֶא יַעֲבֹר

סִדְרַ חַלְמֹוד לִיּוֹם כ"ה חֶשְׁבּוֹן

שֶׁגַּתְעֹיר בְּבִכְיָה גָּדוֹלָה מִתּוֹךְ הַשְּׁמַחָה הַעֲצֹומָה בְּשֶׁמֶךְ הַגָּדוֹל,
וַיַּקְרִים בְּנָנוּ מִקְרָא שְׁכָתּוֹב: "בְּשֶׁמֶךְ יַגְילוּן כְּלֵי הַיּוֹם, וּבְצִדְקָתָךְ
יַרְזִמוּ כִּי תִפְאֶרֶת עַזְמָו אַתָּה וּבְרַצּוֹנָךְ תָּרוּם קָרְגָּנוּ":